

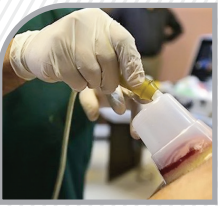
این شرایط را در نظر بگیرید

در صورت بارداری و مصرف دارو یا داشتن هر گونه بیماری خاص به هیچ وجه خودسرانه حجامت نکنید. در برخی مراکز بدون مجوز، تنها با درخواست شما این اقدام انجام می‌شود و عوارض آن را در نظر نمی‌گیرند. انجام حجامت همچنین برای خانم‌ها در دوران قاعدگی ممنوع است و یک هفته پس از پایان این دوران می‌توانند حجامت کنند.

عوارض حجامت مداوم

حجامت‌های متوالی و غیراصولی با فواصل کوتاه، اشتباه است. زمانبندی حجامت بر اساس مزاج افراد، نوع بیماری و وضعیت بدنی آنها متفاوت است. بنابراین تکرار حجامت و فاصله آنها باید با نظر و توصیه پزشک و طبق زمانبندی تعیین شده از سوی متخصصان طب سنتی صورت بگیرد. مراقب باشید که گرفتار سودجویی افراد غیرمتخصص نشوید.

هلمشهری تندرستی

ویژه نامه تندرستی + ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۳ + شماره ۱۵ + دوره جدید

با کارشناس +

خودسرانه حجامت نکنید

دکتر محمدباقر مینایی
عضو هیأت علمی دانشکده طب سنتی
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

در عمده کتب طب ایرانی، یکی از روش‌های درمان بیماری‌ها، استفاده از اعمال یدای است، شامل بادکش، حجامت و... بنابراین پزشک براساس بیماری فرد، عمل مناسب یدای را در نظر می‌گیرد. یکی از این روش‌ها حجامت است و در صورت تشخیص پزشک، برای درمان استفاده می‌شود.

نکته مهم در حجامت، فردی است که آن را انجام می‌دهد و الزاماً باید پزشک متخصص باشد. اگر افراد برای انجام حجامت سراغ کسانی بروند که در این زمینه تخصص کافی ندارند، دچار مشکلات فراوانی خواهند شد. به‌عنوان مثال نکته مهم در حجامت میتلابودن فرد به کم‌خونی است که پزشک باید به آن توجه داشته باشد اما افراد غیرمتخصص این مورد مهم را در نظر نمی‌گیرند. اینکه حجامت به‌طور دقیق در کدام قسمت بدن اعمال شود هم مهم است چون حجامت هر قسمت بدن با قسمت‌های دیگر متفاوت است و تنها پزشکان متخصصان این حوزه می‌دانند که برای درمان کدام قسمت، چگونه و با چه مقدار خون باید حجامت صورت بگیرد.

شاید همه این نکته را ندانند که در تمام حجامت‌ها خون‌گیری صورت نمی‌گیرد و مایعی که خارج می‌شود خون نیست، بلکه مقداری مایع میان بافتی همراه با گلبول قرمز است. در اهدای خون حدود ۴۵۰ سی‌سی خون تازه با سوزن از ورید گرفته می‌شود ولی در حجامت با ایجاد مکش بین ۲۰ تا ۵۰ سی‌سی خون از مویرگ‌های پشت خارج می‌شود. آزمایش‌ها هم نشان داده که ترکیبات خون وریدی با خون حجامت تفاوت بسیار دارد و این هم یکی از دلایلی است که تأکید می‌شود حجامت زیر نظر متخصص صورت بگیرد.

برای اثبات مفید بودن حجامت، هیچ دلیلی قانع‌کننده‌تر از درمان بیماری‌ها به وسیله این اقدام هم وجود ندارد. حجامت در درمان بیماری‌هایی مانند فشارخون بالا، میگرن، استرس و افسردگی، احتقان مجاری تنفسی به‌دلیل آلرژی و آسم و واریس‌های ریه می‌تواند مفید باشد. اما مشکل اصلی اینجاست که برخی افراد خودسرانه و بدون در نظر گرفتن نظر متخصص سراغ افراد ناآگاه می‌روند که در نهایت مشکلات بی‌شماری را برای آنها به‌وجود می‌آورد.

ممنوعیت حجامت در مراکز غیرمجاز

متخصصان حوزه سلامت مباحث مطرح‌شده درباره حجامت را بسیار گسترده عنوان می‌کنند و معتقدند این حوزه بیشتر از آنکه ابعاد درمانی داشته باشد ابعاد تاریخی-روایی و قدمت چند هزارساله دارد. اما مطالعات بالینی درباره آن هنوز کامل نشده است. به همین دلیل بسیاری از افراد از بایدها و نیاید‌های حجامت اطلاع درستی ندارند و با اینکه خواهان استفاده از روش‌های درمانی سنتی همچون حجامت هستند حتی ضوابط مورد تأیید نظام سلامت را هم نمی‌دانند تا بهترین تأثیر را دریافت کنند.

بسیاری از افراد از بایدها و نیاید‌های حجامت اطلاع درستی ندارند و همین ناآگاهی باعث می‌شود گرفتار سودجویان شوند

حجامت خارجی‌ها

میرخانی درباره افزایش استقبال از حجامت در سطح جهانی به نکته جالبی اشاره می‌کند و می‌گوید: «چیزی که در کشورهای دیگر در حال افزایش است بادکش یا همان حجامت خشک است که بدون تیغ و خونریزی انجام می‌شود. در این روش روی پوست مکش ایجاد می‌شود و جریان خون را راه می‌اندازند. حتی قهرمانان ورزش‌های حرفه‌ای هم از آن استفاده می‌کنند تا خون بیشتری وارد عضو کنند.»

انبوه مراکز نامعتبر

حتی اگر قرار بر انجام حجامت باشد، باید در مراکز معتبر و براساس توصیه پزشک انجام شود تا قانونی باشد، اما به گفته عضو هیأت‌مدیره نظام پزشکی «با پایین رفتن سطح درآمد افراد و به‌اصطلاح ساده شدن خدمات درمانی، بسیاری از افرادی که آشنایی مختصری با تزیقات دارند هم به این حوزه ورود کرده‌اند. این روزها افراد زیادی داریم که برای ارائه خدمات حجامت تبلیغ می‌کنند و با چند قطعه و یک ساک ورزشی به خانه‌های مردم می‌روند و حجامت می‌کنند. به همین دلیل، گسترش آن در افکار عمومی و مردم بیشتر از آنکه فایده داشته باشد ضرر دارد.» چندی پیش هم نفیسه حسینی یکتا، مدیرکل دفتر طب ایرانی و مکمل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این باره گفته بود: «تعداد مراکز مجاز در مقابل انبوه بی‌شماری مراکز و افراد بدون مجوز سهم کوچکی دارد. بازار خدمات طب سنتی در ایران به بازار مکاره‌ای تبدیل شده که افراد و مراکز غیرمجاز آن ده‌ها و صدها برابر مراکز مجاز در اقصی نقاط کشور گسترده شده و بدون هیچ ترس و نگرانی و نظارتی به کار خود ادامه می‌دهند.»

بدن خون کثیف ندارد

دکتر سیدمحمد میرخانی
عضو هیأت‌مدیره
نظام پزشکی

مردم بر این باورند که با انجام حجامت خون کثیف از بدن آنها خارج می‌شود و خون تمیز باقی می‌ماند و به همین دلیل، فرد احساس سرخالی

و سرخوشی پیدا می‌کند، در حالی که به لحاظ علمی وجود خون کثیف در بدن تأیید نمی‌شود که حجامت باعث خروج آن شود. دکتر سیدمحمد میرخانی، عضو هیأت‌مدیره نظام پزشکی در این باره می‌گوید: «هر بار که نفس می‌کشیم، اکسیژن هوا به هموگلوبین‌های تشکیل‌دهنده خون می‌چسبند و خون به رنگ روشن درمی‌آید و از قلب به اعضای مختلف می‌رسد و اکسیژن مصرف می‌شود. در بازگشت، این خون فاقد اکسیژن است و تیره‌تر می‌شود. به همین دلیل، باید گفت که هیچ خون کثیفی در بدن وجود ندارد و این توصیف اشتباهی است.» او با اشاره به یک نکته دیگر درباره خروج خون از بدن با استفاده از حجامت می‌افزاید: «با خروج خون از بدن، احساس کم‌خونی ایجاد و هورمونی به نام اریتروپویتین ترشح می‌شود که وظیفه آن وادار کردن مغز استخوان به ساختن خون جدید است.»

خطر انتقال عفونت و ابتلا به بیماری

در هر صورت انجام حجامت در کشور ما رایج و به‌عنوان شبه‌درمان ترویج شده است. اما مهم‌ترین نکته درباره آن تأکید بر تجویزش از سوی متخصصان طب ایرانی است، هر چند به گفته میرخانی، «آمار قابل توجه حجامت در کشور با آمار پزشکان این حوزه که به ۵۰۰ نفر هم نمی‌رسد، همخوانی ندارد و انجام آن در مراکز غیرمعتبر باعث انتقال انواع بیماری‌های عفونی، ایدز، هپاتیت، بیماری‌های پوستی و... حتی کم‌خونی در زنان می‌شود.» او ادامه می‌دهد: «از نظر وزارت بهداشت، فقط افراد دارای مدرک دکتری طب سنتی و پزشکان عمومی که دوره‌های آموزشی مورد تأیید وزارت بهداشت را در حوزه طب سنتی گذرانده و مجوز گرفته‌اند، مجاز به ارائه چنین خدماتی هستند و بقیه افراد و مراکز مدعی این خدمات نامعتبر و غیرمجاز به شمار می‌روند.»